

Evguenia Davidova

Associate Professor

College of Liberal Arts and Sciences

Department of International and Global Studies

Post Office Box 751
Portland, Oregon 97207-0751
East Hall 341
632 SW Hall Street

503-725-8992 tel
503-725-5320 fax
evguenia@pdx.edu
www.pdx.edu/INTL

Становище

от

Евгения Давидова, доцент

Department of International and Global Studies

Portland State University

за дисертационния труд на Ивелина Машева

“Българските търговци и правната регулация на търговско-финансовите отношения в
Османската империя (40-те -- 70-те години на XIX век”

Представеният дисертационен труд е изключително солидна научна разработка, която представлява важно и приносно изследване, резултат на задълбочен труд по обработката и осмислянето на огромен и разностранен изворов материал и богата историография. Трудът не само отговаря, но и надминава изискванията на нормативните актове за присъждане на образователна и научна степен “доктор.” Със задоволство мога да кажа, че авторът показва не само качествен труд, но и перспектива за успешна бъдеща изследователска работа.

Дисертацията се вписва в голямата изследователска тема за взаимоотношенията между държавата и обществото, и по-специално променящата се юридическа регламентация и нейното въздействие върху търговско-финансовите практики по времето на Танзимата. Нещо повече, Машева е направила задълбочен анализ на локалните форми на прилагане и адаптиране на правните норми от институционална гледна точка и перспективата на ежедневни търговско-финансови

практики. Имеено този аспект, което е много слабо застъпен в историографията, е един от най-сериозните приноси на изследването. Дисертацията предлага комбинация от количествени и качествени подходи към темата и допринася не само за интерпретирането на българската история в естествения ѝ османски контекст но и илюстрира модернизиранието на социално-правни и икономически институции като процеси които се наблюдават на общоевропейско ниво.

Дисертационният труд обхваща близо 280 страници. Текстът е разпределен в две глави с детайлно вътрешно подразделяне които адресират поставените изследователски задачи и анализ на изключително разнообразни извори, които предлагат комбинация както от държавна така и от не-държавна гледна точка. Първата глава се фокусира върху аспекти на договорното и облигационно право; видовете доказателствен материал използвани в юридическите практики по отношение на търговско-финансовите операции; и статут на търговците. Особен интерес представлява анализът на процесите на формализиране и бюрократизиране на юридическите процедури както и инкорпорирането на извънправни механизми. Тук ще отбележа че частта за появата на фигурата на модерния адвокат като медиатор е много интересна. Втората глава разглежда институционните промени в правораздаването и тяхното влияние върху търговските практики. Много ценна в тази глава е интерпретацията на юрисдикцията и сложните взаимоотношения между разнородни локални и централни институции. Нещо повече, детайлният количествен анализ на състава на търговските съдилища преосмисля стари тези в историографията за неприложимостта на реформите, които останали само “на хартия.”

Дисертацията достатъчно добре свидетелствува за своите качества и представените по-долу препоръки са в духа на подготвянето ѝ за бъдещо публикуване. Първо, освен анализ на прехода от юридически плурализъм към хомогенизиране на механизмите на правораздаване, както и прилагането на тези регулативни процеси на практика, които водят до промени в търговското поведение, добре би било да се обособи и един трети аспект на темата – дискурсивен анализ, който би свързал двете глави. Тук имам пред вид две нива: как правителството се опитва да представи тези промени, да речем кампаниите водени от правителството (централно и провинциално) за популяризиране на законодателните актове и др.,

които дисертантката споменава, и реакции на населението (търговците но и не само те) към тези промени. Също така интерпретацията на правния език може да покаже не само лингвистични заемки (като конкордато) но и преконцептуализиране на самата търговска дейност; т.е. от фокус върху индивида като субект на търговска дейност към търговията и финансите като деперсонализирани процеси в модерната държавност. Второ, текстът би спечелил ако адресира и въпроса до каква степен легалните промени ускоряват или забавят (или и двете) социалната стратификация; включването на такава перспектива би обогатило разбирането на тези сложни социални процеси. Трето, темата за корупцията е важна и заслужава повече внимание. Аз бих добавила към предложената интерпретация още един нюанс, а именно как самите търговци поддържат и задълбочават корупционната култура.

В заключение, бих поздравила Ивелина Машева за сериозната и задълбочена работа и постигането на такъв усешен резултат. Всичко изложено по-горе ми дава основание като член на научното жури да гласувам положително за присъждането на научната и образователна степен „Доктор“ на Ивелина Машева и да призова и останалите членове на журито да сторят същото.

Portland, Oregon

14 Април, 2015

Подпис:

/доц. Евгения Давидова/